

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА РАДА
Третя сесія VII скликання
Р І Ш Е Н Н Я

14.06.2016

м. Ужгород

№ 357

**Про Програму поліпшення
вивчення української мови
у загальноосвітніх навчальних
закладах з навчанням мовами
національних меншин**

Відповідно до статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», з метою створення належних умов для забезпечення ефективності процесу вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин обласна рада **в и р і ш и л а**:

1. Затвердити Програму поліпшення вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин (далі – Програма), що додається.

2. Контроль за виконанням цього рішення покласти на профільну постійну комісію обласної ради з питань освіти, науки, культури, духовності, молодіжної політики, фізкультури і спорту, національних меншин та інформаційної політики.

Голова ради

М. Рівіс

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
14.06.2016 № 357

**Програма поліпшення вивчення української мови
у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами
національних меншин**

I. Загальні положення

Державність мови є універсальною формою об'єднання людей в одне ціле, в один народ. Це – важливий чинник самовизначення нації, її генетичний код, надійна основа розвитку країни й основний засіб творення національної культури.

Правовою основою для здійснення державної мовної політики в Україні стала Конституція України, Декларація прав національностей України, Закони України «Про засади державної мовної політики», «Про освіту», «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин», «Про національні меншини», «Про ратифікацію Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин» та інші, а також міжнародні договори, що регулюють питання використання мов.

Аналіз стану вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин, організаційного і науково-методичного забезпечення цього процесу дає підстави констатувати певні позитивні зміни:

- усвідомлення учнями та їх батьками життєвої необхідності оволодіння державною мовою, що створює мотиваційну базу для її вивчення;
- істотне розширення мережі загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою, що сприяє самоідентифікації частини українців і стабілізує мережу загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням мовами національних меншин;
- упровадження обов'язкового вивчення української мови в усіх загальноосвітніх навчальних закладах незалежно від мови навчання;
- створення науково-методичного забезпечення курсу української мови: нових навчальних планів, програм, підручників, посібників;
- посилення розвивального і виховного потенціалу української мови завдяки реалізації в програмах і підручниках соціокультурної змістової лінії, що містить вагомий українознавчий компонент;
- реалізація комплексу заходів, пов'язаних із підготовкою педагогічних кадрів до викладання української мови в умовах профільності освіти та широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

Разом із тим, проведений аналіз свідчить, що стан вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин досить неоднорідний. Неналежний рівень оволодіння українською мовою випускників окремих закладів робить їх

неконкурентоспроможними при вступі (тестуванні) до вищих навчальних закладів, а в подальшому не дозволяє повною мірою інтегруватися в українське суспільство.

Усе це потребує додаткових заходів щодо поліпшення стану вивчення української мови і літератури в загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин.

II. Мета та основні завдання

Метою Програми є створення належних умов для поліпшення вивчення української мови в загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин, розвитку і розширення сфери її функціонування, виховання шанобливого ставлення до неї.

Основними завданнями Програми є:

зміцнення статусу української мови як державної;

розширення функціонування української мови;

визначення дієвих заходів щодо поліпшення стану вивчення української мови в загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин;

створення достатньої організаційної, кадрової, фінансової, науково-методичної та матеріально-технічної бази для забезпечення оптимальної ефективності процесу вивчення української мови з метою досягнення високого рівня володіння нею випускниками;

створення і видання підручників нового покоління та навчально-методичної літератури до них, розширення словникової бази.

III. Фінансове забезпечення Програми

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів обласного та інших місцевих бюджетів, а також за рахунок інших джерел, не заборонених чинним законодавством:

Джерела фінансування	Прогнозовані обсяги фінансових ресурсів для виконання Програми (тис. гривень)	у тому числі за роками:				
		2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Усього,	8095,0	1410,0	1565,0	1595,0	1560,0	1965,0
<i>у тому числі:</i>						
обласний бюджет	5795,0	1090,0	1145,0	1175,0	1040,0	1345,0
районні бюджети та бюджети міст обласного	1400,0	220,0	270,0	270,0	320,0	320,0

значення						
інші джерела	900,0	100,0	150,0	150,0	200,0	300,0

Обсяг видатків, необхідних для виконання завдань і заходів Програми, визначається щороку з урахуванням можливостей обласного та інших місцевих бюджетів.

Завдання та заходи щодо поліпшення вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах із навчання мовами національних меншин наведено у додатку до Програми.

IV. Очікувані результати

Виконання Програми забезпечить:

реалізацію статті 10 Конституції України щодо всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя;

поліпшення вивчення та викладання української мови і літератури в загальноосвітніх навчальних закладах із навчання мовами національних меншин;

підвищення рівня грамотності та культури мовлення учнів загальноосвітніх навчальних закладів із навчання мовами національних меншин;

поповнення навчально-методичною літературою з української мови і літератури;

поповнення бібліотечних фондів та кабінетів української мови і літератури навчальних закладів із мовами навчання національних меншин художньою літературою, у тому числі програмними творами українських письменників;

покращення навчально-методичної та матеріально-технічної бази загальноосвітніх навчальних закладів із навчання мовами національних меншин.

V. Організація та контроль

Організаційне забезпечення і контроль за виконанням Програми здійснює департамент освіти і науки облдержадміністрації.

Паспорт Програми

1. Найменування	Програма поліпшення вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин
2. Ініціатор розроблення Програми	Закарпатська обласна рада
3. Розробник Програми	Департамент освіти і науки облдержадміністрації
4. Відповідальні виконавці	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, райдержадміністрації, міськвиконкоми
5. Термін реалізації Програми	2016 – 2020 роки
6. Учасники Програми	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти
7. Джерела фінансування	Обласний бюджет, районні бюджети та бюджети міст обласного значення
8. Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, усього, у тому числі:	8095,0 тис. грн
обласний бюджет	5795,0 тис. грн
районні бюджети та бюджети міст обласного значення	1400,0 тис. грн
інші джерела	900,0 тис. грн

**Завдання та заходи
щодо поліпшення вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах
із навчанням мовами національних меншин**

Пріоритетні завдання	Найменування заходів	Термін виконання, роки	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела фінансування	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдання, тис. гривень	У тому числі за роками				
						2016	2017	2018	2019	2020
1. Упровадження дієвих заходів щодо поліпшення стану вивчення української мови в загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин	1. Забезпечити якісну підготовку випускників загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням мовами національних меншин до зовнішнього незалежного оцінювання	2016 – 2020	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, районні державні адміністрації, міськвиконкоми	Обласний бюджет						
	2. Проводити моніторингові дослідження рівня навчальних досягнень учнів з української мови загальноосвітніх із навчанням мовами національних меншин			Інші місцеві бюджети	100,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
	3. Сприяти організації, впровадженню та розвитку мультилінгвального (багатомовного) навчання у навчальних закладах області			Інші джерела						

<p>2. Створення організаційної, кадрової, науково-методичної бази для забезпечення оптимальної ефективності процесу вивчення української мови з метою досягнення високого рівня володіння нею випускниками</p>	<p>1. Проводити курси з вивчення української мови для вчителів історії, математики, інших предметів, які працюють в загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин</p>	<p>2016 –2020</p>	<p>Департамент освіти і науки облдержадміністрації, Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти районні державні адміністрації, міськвиконкоми</p>	Обласний бюджет								
	<p>2. Проводити курси підвищення кваліфікації вчителів української мови і літератури, вчителів початкових класів, загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовами національних меншин</p>			Інші місцеві бюджети								
	<p>3. Проводити виїзні тематичні (короткострокові) курси з вивчення української мови для вчителів, які викладають у загальноосвітніх навчальних закладах із навчанням мовами національних меншин</p> <p>4. Проводити виїзні тематичні семінари, практикуми та тренінги у навчальних закладах (відповідно до потреби) з питань методики викладання української мови і літератури та використання сучасних технологій у навчально-виховному процесі</p>			Інші джерела								

<p>3 Реалізація чинного законодавства України щодо забезпечення прав національних меншин області в галузі освіти</p>	<p>1. Проведення науково-практичних конференцій, семінарів, тренінгів, засідань за круглим столом із питань удосконалення навчально-виховного процесу, упровадження у навчально-виховну практику новітніх педагогічних та наукових технологій, інтеграції національної освіти області у європейський освітній простір</p> <p>2. Налагодження регулярного обміну досвідом роботи навчальних закладів поліетнічних регіонів України, упровадження проєктів, спрямованих на формування навичок успішної міжкультурної комунікації та раннього попередження конфліктів</p>	<p>2016 –2020</p>	<p>Департамент освіти і науки облдержадміністрації, Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти</p>	<p>Обласний бюджет</p>	<p>340,0</p>	<p>10,0</p>	<p>55,0</p>	<p>75,0</p>	<p>100,0</p>	<p>100,0</p>
--	--	-------------------	---	------------------------	--------------	-------------	-------------	-------------	--------------	--------------

	<p>3. Узагальнення досвіду виховної роботи з дітьми та молоддю щодо формування толерантної поведінки, взаємоповаги, взаєморозуміння в полікультурному соціумі країни, виховання поваги до державної мови, традицій українського народу та української культури</p> <p>4. Розширення мережі недільних шкіл, класів, факультативних та дошкільних груп, літніх мовних таборів з вивчення української мови і літератури, народознавства, звичаїв, традицій, обрядів із метою задоволення національно-культурних потреб дітей угорської, румунської, єврейської, словацької та інших національностей</p>			Інші місцеві бюджети							
4. Створення і видання підручників нового покоління та навчально-методичної літератури до них, розширення словникової бази	Забезпечення підтримки авторських колективів із питань розробки експериментальних підручників з української мови та літератури, посібників, угорсько-українських та українсько-угорських, румунсько-українських, українсько-румунських та інших словників, довідників, хрестоматій, навчально-методичної додаткової літератури тощо	2016 –2020	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти	Інші джерела	Обласний бюджет	820,0	150,0	150,0	170,0	170,0	180,0
				Інші місцеві бюджети							
				Інші джерела							

5. Забезпечення художньою та навчально-методичною літературою з української мови і літератури	Поповнення бібліотечних фондів та забезпечення кабінетів української мови і літератури навчальних закладів хрестоматіями, посібниками, у тому числі аудіо- та відеопосібниками, художньою класичною літературою як українською мовою, так і мовами національних меншин, зокрема творами Тараса Шевченка, Івана Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, Михайла Коцюбинського, Івана Франка, Степана Руданського, Лесі Українки, Володимира Винниченка, Павла Тичини, Миколи Зерова, Олександра Олеся, Андрія Малишка, Василя Симоненка, Максима Рильського тощо; творами сучасних українських письменників, таких як Ліна Костенко, Іван Драч, Дмитро Павличко та ін., а також творами письменників рідного краю – Івана Чендея, Михайла Томчанія, Петра Скуця та ін.	2016 –2020	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, районні державні адміністрації, міськвиконкоми	Обласний бюджет	1665,0	280,0	340,0	300,0	190,0	555,0
				Інші місцеві бюджети	140,0	20,0	30,0	30,0	30,0	30,0
6. Сприяння модернізації навчально-матеріальної бази загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням мовами національних меншин	Покращення навчально-методичної та матеріально-технічної бази загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням мовами національних меншин, забезпечення їх предметами довготривалого користування, інвентарем тощо	2016 –2020	Департамент освіти і науки облдержадміністрації, районні державні адміністрації, міськвиконкоми	Обласний бюджет	2970,0	650,0	600,0	630,0	580,0	510,0
				Інші місцеві бюджети	1160,0	180,0	220,0	220,0	270,0	270,0
				Інші джерела	900,0	100,0	150,0	150,0	200,0	300,0

УСЬОГО ЗА ПРОГРАМОЮ	Обласний бюджет	5795,0	1090,0	1145,0	1175,0	1040,0	1345,0
	Інші місцеві бюджети	1400,0	220,0	270,0	270,0	320,0	320,0
	Інші джерела	900,0	100,0	150,0	150,0	200,0	300,0
РАЗОМ		8095,0	1410,0	1565,0	1595,0	1560,0	1965,0

Перший заступник голови ради

Й. Борто